

לתת לו השדה בתור מתנה, כי מתנה מקשרת הנותן עם המקבל הרבה יותר מאשר מכירה, ושווה לקניין אשה הנאסרת על כל העולם וקשורה אליו בלבד. אולם אברהם אבינו ע"ה הרגיש בדבר ולא רצה שהוא יתחבר אליו, לכן רצה רק לקנות בכסף, שיסלק את עפרון לגמרי ממנו, כמו שאמרו חז"ל בבבא בתרא דף נ"ד ע"ב - נכרי מכי מטא זוזי לדידה אסתלק ליה, וכן הוא קנין אשה לאיש, שאינו קנין ממוני, אלא קנין איסור גרידא.

★★

בגמ': קיחה קיחה משדה עפרון.

השייכות שבין קידושי אשה לשדה עפרון, ביאר הגאון מקוז'יגלוב הי"ד בספרו שו"ת ארץ צבי (בדרושים שבסוף חלק ב' דרוש ז) על פי מה שכתב הר"ן רפ"ב דקידושין דאע"ג דהאשה אינה מצוות בפ"ו, מ"מ כיון שהיא מסייעת להבעל במצותו, דבלעדיה אינו יכול לקיים מצותו, גם לה יש חלק בהמצוה, ושייך בה מצוה בה יותר מבשלוחה. וה"נ לגבי הלוייה וקבורת המת, דאמנם במתים חפשי, כיון שמת נעשה חפשי מן המצוות (שבת ל' ע"א), מ"מ ע"י דמקיימים בו מצוות דהלוי' וקבורת המת, יש לו גם כן חלק בהמצוה, וזהו השייכות דשדה עפרון, קבורת המת, לקידושי אשה.

★★

בגמ': וכתוב התם נתתי כסף השדה קח ממני וכו'.

ובתוס' הקשו: וא"ת וליתני האשה נקחת וכו' וי"ל דלא שייך למיתני בסיפא ולוקחת את עצמה עכ"ל. והקשה בהגהות רש"ש, אלמא לא, והביא מרש"י בשם התנחומא עה"פ ויקח קרח, וכתב דאולי לשון ולוקחת אינו נופל אלא על תחילת לקיחה, והי' צריך לומר, לשוב לקחת או חוזרת ולוקחת, עיי"ש.

וכתב חכ"א בקובץ כרם שלמה (שנה ט"ז קו' ג' ע' כה): והקשה לי תלמיד אחד, הא מצינו בפרשת שמות, וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי, ואמרו על זה בגמרא (סוטה י"ב ע"א) שעשה בה לקוחים שניים, ואעפ"כ לא כתיב שם וישב ולקח או וחזר ולקח. והשבתי לו, הנה באמת הש"ס מקשה שם כן, ויחזור מבעי לי', ומתוך הש"ס שעשה לה מעשה ליקוחין שהושיבה באפריון וכו'. אבל עדיין תיקשי לפי

מובא, דהנה בריש מסכת קידושין ילפינן קדושי כסף מקיחה קיחה משדה עפרון. וצריך להבין השייכות של זה לזה, דבודאי כיון דגמיר ליה גזירה שוה למילף קידושין משדה עפרון יש להם איזו שייכות זה לזה.

ונראה לפי מה דאיתא בזהר הקדוש (חיי שרה, קכ"ז, ב) דעפרון לא היה יודע כמה נהורין גנוזין במערת המכפלה, שאם היה יודע לא היה מוכרה, ע"ש. ולכאורה קשה הא הוי מקח טעות, וצ"ל דבעצם לא היה לעפרון שום שייכות לאותן נהורין כדאיתא בזהר"ק שם, ואם כן לא היה צריך לקנות מעפרון אלא את עצם השדה כדי שיהיה לו דרך אל הנהורין הגנוזין, וזה וודאי לא היה מקח טעות.

ובר"ן נדרים (דף ל' ע"א) איתא דאשה אינה מקנית עצמה לבעל דא"כ היה חשוב כי תלקח, רק שמפקרת את עצמה ומסלקת דעתה, שהבעל יקנה אותה, ע"ש. ודומה קצת לקנין שדה עפרון, שלא היה מקנה עצם הנהורין, רק שיהיה לו פתח לבוא בעצמו אל הנהורין, ה"נ אין האשה מקנית את עצמה לבעל, רק שמשלם לה הבעל בכסף שלא תעכב, שיוכל הוא עצמו לקנותה.

עוד י"ל דאברהם אבינו רצה שיהיה לו חיבור עדיין עם שרה, א"כ רצה דוקא לקנות השדה בכסף מלא, כי מיתת האשה מפסיקה החיבור שיש בין בעל לאשתו, אך ע"י שיקנה השדה, וקנין הוא חיבור לאדם, כמ"ש בספר שער התפילה, בענין הבהמה והכלים כרגלי הבעלים (ביצה פרק ה'), דנר"נ של האדם מתפשטים בכל קניניו, וכיון דגוף שרה היה קבור באדמת אברהם אבינו, עיי"ז היה חיבור לאברהם עם שרה. ע"כ למד קיחה קיחה משדה עפרון, להורות ולרמז דקנין שדה עפרון היה כעין קנין אשה לאיש, כי עיקר תכלית המכוון מקנין מערת המכפלה היה חיבור שבין אברהם ושרה.

★★

בספר שם משמואל (על שמיני עצרת) כותב: מה שאנו לומדים קנין כסף בקידושין משדה עפרון דוקא הוא: משום דמשונה קנין אשה משאר קנינים, בכל הקנינים החפץ עובר מרשות של המוכר לרשות הקונה הן לחובה והן לזכות, ואילו בקנין אשה מועיל הקניין לאוסרה על אחרים ושתהיה קשורה אליו, אבל זכויות וחובות אינן על הבעל עד הנשואין. **קניין** כזה אפשר ללמוד רק משדה עפרון, כי כוונת עפרון היתה מתחילה בכדי להתחבר עם אברהם, ולכן רצה